

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa J. S.
przeciwko Gminie Miasta C.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 września 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje r.pr. M.G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) wynagrodzenie w kwocie 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych), w tym należny podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda J. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 25 czerwca 2019 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przedstawienie we wniosku przesłanki występowania istotnego zagadnienia prawnego obliguje skarżącego do sformułowania tego zagadnienia oraz przedstawienia odrębnej, pogłębionej analizy prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10). Wymaga to przytoczenia argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne lub możliwość takich ocen w kontekście przepisów prawnych, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Powinno ono odwoływać się w generalny i abstrakcyjny sposób do treści przepisu,

który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (np. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04, z dnia 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118, z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, z dnia 11 września 2014 r., V CSK 66/14).

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które przedstawił w formie pytania: „czy prawo do życia w godnej sytuacji ekonomicznej stanowi dobro osobiste”. To zagadnienie prawne nie czyni jednak zadość powyższym wymaganiom. Przede wszystkim dlatego, że kwestia ta była już przedmiotem wyjaśnień w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przyjęte jest, że ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana według miary indywidualnej możliwości zainteresowanego (ocena subiektywna), lecz kryteria oceny muszą być poddane obiektywizacji. O tym, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decyduje zatem obiektywna ocena konkretnych okoliczności faktycznych, nie zaś subiektywne odczucie osoby zainteresowanej (zob. np. wyroki SN: z dnia 11 marca 1997 r., III CKN 33/97, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 93, z dnia 23 lutego 2001 r., II CKN 396/00, z dnia 5 marca 2002 r., I CKN 535/00, z dnia 28 lutego 2003 r., V CK 308/02, OSNC 2004, nr 5, poz. 82, z dnia 18 listopada 2005 r., IV CK 213/05, z dnia 29 września 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 37, z dnia 20 kwietnia 2016 r., V CSK 517/15).

Katalog dóbr osobistych określony w art. 23 k.c. jest otwarty, co oznacza, że w miarę rozwoju stosunków społecznych i gospodarczych pewne dobra osobiste mogą się w nim pojawiać jako nowe, a pewne mogą zostać wyeliminowane. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 listopada 2010 r. (III CZP 79/10, OSNC 2011, nr 4, poz. 41), w ramach istniejących instrumentów ochrony cywilnoprawnej ochrona dóbr osobistych ma charakter wyjątkowy, w związku z czym sięganie do jej mechanizmów powinno następować z odpowiednią ostrożnością i powściągliwością, bez tendencji do sztucznego poszerzania katalogu tych dóbr (zob. też wyrok SN z dnia 7 grudnia 2011 r., II CSK 160/11, OSNC 2012,

nr 6, poz. 75). Nie zasługuje na akceptację tendencja do rozszerzania zastosowania tego przepisu na obszary, w których w rzeczywistości nie dochodzi do naruszenia dóbr osobistych i w których chce się uczynić z tego przepisu instrument realizacji celów, do których osiągnięcia one się nie nadają (zob. postanowienie SN z dnia 19 czerwca 2018 r., V CSK 19/18), a do tego w istocie zmierza uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania.

W licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego podkreślono, że zagadnienie prawne jest istotne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. tylko wtedy, gdy ma znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia podobnych spraw. Musi być zagadnieniem ściśle jurydycznym, dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń, oceny dowodów albo innych okoliczności konkretnej sprawy (np. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04, z dnia 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118, z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, z dnia 11 września 2014 r., V CSK 66/14).

„Zagadnienie” podniesione przez skarżącego nie ma tych cech; ma kształt pytania odniesionego wyłącznie do okoliczności sprawy, zmierzającego do uzyskania odpowiedzi, czy *in casu* wydane i następnie zaskarżone orzeczenie może mieć treść, jaką mu nadano. Taki sposób postawienia zagadnienia i jego uzasadnienia – jako przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. - rozmiąga się z istotą i celami skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia funkcjonującego głównie w ramach interesu publicznego. Wywody Sądów *meriti* we wskazanej tematyce zostały oparte na poglądach doktryny i orzecznictwa, w przekonywujący sposób omawiający zasady konstruowania dóbr osobistych.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Ze względu na osobistą, zdrowotną i majątkową sytuację skarżącego odstąpiono od obciążania powoda kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz strony pozwanej (art. 102 k.p.c.)

O kosztach pełnomocnika z urzędu orzeczono na podstawie § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 68), z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. (SK 66/19, Dz.U. z 2020 r., poz. 769), a więc przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.). Analiza statusu adwokatów i radców prawnych oraz ich roli w postępowaniu, w którym występują jako podmioty powołane i zobowiązane do zastępstwa prawnego, prowadzi do uznania, że różnicowanie ich wynagrodzenia, tj. obniżenie pełnomocnikom z urzędu wynagrodzenia, które otrzymaliby, gdyby występowali w sprawie jako pełnomocnicy z wyboru, nie ma konstytucyjnego uzasadnienia.

jw